

СТАНОВИЩЕ

от проф.Вихрен Стойчев Бачев, доктор, ДН, НСА "Васил Левски", гр.София за материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност "доцент" в област на висше образование 7. "Здравеопазване и спорт"; професионално направление 7.6. "Спорт"; специалност: "Биомеханика на двигателните действия в спорта".

В конкурса за "доцент", обявен в ДВ бр.26 от 01.04.2016 г. стр.60 т.299 и в сайта на НСА "В. Левски" за нуждите на катедра "Анатомия и биомеханика" при НСА "Васил Левски" участва единствен кандидат- гл.ас.Блага Лефтерова Трайкова, доктор от НСА "В. Левски".

1. Участие на кандидатката в процедурата

За участието в конкурса кандидатката е представил обединени в 25 точки комплект документи и материали на хартиен носител за заемане на академичната длъжност "доцент". Същите са в съответствие с Чл.4 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Чл.20, ал.1 и ал.2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съобразно решение на Научния съвет на НСА "Васил Левски" от 12.11.2015 г., протокол №28. Подчертаваме че са спазени следните по-важни изисквания: 1.1. Има образователната и научна степен "доктор". 1.2. Заемал е академичната длъжност "главен асистент" не по-малко от пет години. 1.3. В период над 30 г. е била щатен преподавател в НСА "Васил Левски" и е публикувала монографичен труд и редица публикации в специализирани научни издания, които не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

Документите дават основание за обобщението, че кандидатката е спазила коректно административните изисквания и процедури свързани с конкурса.

2. Биографични данни и количествено описание на представените материали

Главен асистент Блага Лефтерова Трайкова, доктор е родена на 05.11.1957г. в гр.София. Завършва висше образование през 1979 г. във ВИФ "Г.Димитров", сега НСА –гр.София, специалност "Физическа култура" и получава квалификация "преподавател по масово-оздравителна физкултура". В периода 1981 -1985 г. работи като преподавател в НЕУ-Комитет по култура –София и организатор в НИС на ВИФ.

През 1985 г. е назначена за "асистент" по биомеханика в катедра "Анатомия и биомеханика" на НСА. През 1988 г.е повишена в "старши асистент", през 1995г.-в "главен асистент". През 2004 г.получава образователно-научна степен "доктор".

В учебната дейност е титуляр на лекционен курс и упражнения по "Биомеханика" при студенти- бакалаври от всички форми на обучение в трите факултета на НСА, а също при студенти по програма "Еразъм", студенти - магистри адаптивен курс и по програми "Спорт за високи постижения, Кинезитерапия, SPA.

В научно-изследователската си дейност кандидатката представя редица творчески достижения, самостоятелно и в съавторство, които количествено се изразяват в : монография – 1 брой; публикации – 22брой(при общ брой 32) ; учебници, учебни пособия – 6 броя; учебни програми – 7 броя; участия в образователни проекти – 6 броя; участия в научни проекти – 2 броя; публикувани доклади в сборници и участия в научни конференции- 11брой.

Посочваме също ръководство на 3-ма защитили дипломанти, десет цитирания и експертна дейност при биомеханични експертизи в съдебната система. Кандидатката е член на Българското дружество по Биомеханика, Научен консултант на "Българската федерация по

триатлон“ и „Българската федерация по баскетбол“, владее добре руски и английски езици, има високи компютърни компетенции и е доказвала социални умения при работа в екип.

Обобщението на количествените биографични данни ни дава основание за несъмнено позитивна професионална и личностна характеристики на гл.ас.Блага Трайкова ,доктор.

3. Оценка на учебно-педагогическата дейност

До настоящия момент кандидатката има 35 години трудов стаж, от които 31 са като редовен университетски преподавател по предмета“Биомеханика“.

Гл.ас.Блага Трайкова чете лекции и ръководи упражнения при студенти бакалавърска степен на НСА, студенти по програма „Еразъм“ с преподаване на английски език, студенти - магистри адаптивен курс и по програми“Спорт за високи постижения,Кинезитерапия, SPA. Постоянно и системно във времето тя участва при разработването и актуализирането на учебни програми по посочената учебна дисциплина при тези групи студенти.

Кандидатката е преподавател по „Биомеханика“на английски език при обучение на студенти бакалаври и във„Факултет по физическо възпитание“-Университет гр.Ниш,Република Сърбия.

Общата и преподавателска заетост във времето постоянно съществено е надвишавала утвърдения хорариум,като примерно през учебната 2014/2015 г. е с 360 часа повече ,от които 30 аудиторни.Научен ръководител е на три дипломни работи ,участва активно в редица образователни проекти и е автор и съавтор на 2 учебника и 4 учебни пособия.

В същото направление специално отбелязваме разработването и на редица други свързани с учебно-педагогическа дейност оригинални методични материали.Към тях се причисляват: държавни изпитни стандарти-раздел„Биомеханика“за ученици от спортните училища на МОН, модул“Биомеханика и биомеханичен анализ на физическите упражнения“и квалификационен курс на учители от спортните училища към национална програма „Квалификация 2014“ към МОН,международен образователен проект по програма за трансгранично сътрудничество“E-learning for sport“, Ръководство по теория на професиите в спортните училища ,по учебни предмети определени в утвърдения план за обучение по професионално направление 831 „Спорт“-„Помощник треньор“,“Помощник инструктор по фитнес“,“Организатор на спортни прояви и празненства“.

Аргументирано поставяме висока оценка за учебно-педагогическата дейност на гл.ас. Блага Трайкова, доктор.

4. Оценка на научната,научно-приложна дейност и приноси на кандидатката

Гл.ас.Блага Трайкова ,доктор в конкурса за академичната длъжност“доцент“ представя разностранна и обемна научна продукция,която позволява да се оцени обективно нейната научноизследователска дейност и се очертаят формирани научни и научно-приложни приноси.

В представения монографичен труд може да се посочат:

- направен е, от позициите на кластерния и системно структурен анализи,опит за възможно цялостно осмисляне на преноса на методи за изследване,категории, термини и количествени характеристики на двигателната дейност от биомеханика на спорта към театралното изкуство;

- разкрити и систематизирани са обективните различия между целите на изследователската дейност в биомеханиката на спорта и подобната при театрална актьорска изява;

- изведени са редица биомеханични теоретични доказателства за невъзможния механистичен пренос на биомеханиката на спорта към театралното изкуство.Чрез отделни експериментални примери е потърсена и приложна доказателственост на теоретичния анализ;

- достигнато е до научно аргументирано предложение за създаване на самостоятелна биомеханика на театъра, която в структурно и методологично, в отделни случаи на сценична изява ,подобие, може да следва изградения модел на биомеханиката на спорта;

По отношение научните приноси в представените научни публикации, доклади, научни проекти и учебни пособия, посочваме и оценяваме като значими:

- изграждане на оригинален методологичен подход при биомеханичен анализ, моделиране и оценка на измененията на основни параметри, характеризиращи двигателната дейност на човека, по примера на силово поле при опорна реакция, кинематична верига и увеличаване на теглото в ОЦТ- трудове 7; 22; 25; 28;
- научно обосноваване, разработване и внедряване на методики и изследователски подходи за биомеханични характеристики и оценки на равновесната устойчивост при спортисти с приложни примери за фигурно пързаяне и вдигане на щанги – трудове 4; 5; 6; 16; 17;
- изграждане на оригинален методологичен подход при биомеханичен анализ на движения на горните крайници, като основна част от двигателния апарат на човека – трудове 26; 27;
- разработване на оригинален методологичен биомеханичен подход при парциални и сравнителни характеристики на двигателни качества на човека, по примера на сила, взривна сила, бързина – трудове 21; 23; 24; 29;
- създаване на нови количествени характеристики при биомеханична оценка на спортната техника в таекуондо и карате, като бойни спортове и дисциплини – трудове 14; 19; 20;
- определяне на оригинални стойности на биомеханични характеристики, дискриминантни параметри и разработване на модели за пространствени позиции на тялото и техните промени при изпълнение на основни удари - „Drag Flick“; „Back hand flat hit“ и точността на стрелбата в хокея на трева – трудове 9; 11; 13;
- разработване на оригинални биомеханични анализи на структурата на стрелбата в коша при баскетбола – трудове 12; 15;
- създаване на оригинални сравнителни биомеханични анализи за кинематиката при локомоции – труд 18;
- разработване и внедряване на методики за изследване и разработване на парциални и интегрални критерии за количествена оценка на спортната техника при спортове със скоростно – силово проявление – научен проект 1;
- разработване и внедряване на методики за изследване и разработване на специфични критерии и тестове за функционални изследвания в ледените спортове – подготвителен етап – научен проект 2;
- систематизиране, анализиране и приложно илюстриране на методическите подходи и съвременни технически средства за биомеханичен анализ на спортна дейност на човека – трудове 3; 2;

5. Отражение на научните публикации

Гл.ас.Блага Трайкова, доктор е представила информационна справка за общо 11 цитирания от които 10 са в 6 научни публикации и 1 в монографичен труд, което показва оценка за полезността на нейните трудове при спортни специалисти. Възможно е било в тази насока да бъдат достигнати и по-добри резултати.

6. Оценка на личния принос

В конкурса кандидатката представя: монография - 1 брой при която тя е единствен автор, учебници и учебни пособия - 6 броя, всички в съавторство, но при 2 от тях тя е първи и при 2- втори автор.

От 20 рецензирани публикации 6 са самостоятелни, при тези в съавторство на 4 броя тя е първи автор, при 5 - е втори и при 5 –трети автор.

От публикациите в чужди научни списания - общо 4 броя, при 2 тя е самостоятелен автор, при 1 от публикациите в съавторство е втори и при 1- трети автор. Налице е публикация и в реферирано списание, но липсват заглавия в списания с импакт фактор, което е пропуск.

При учебните програми и модули за студенти „бакалаври“ и „магистри“ кандидатката е първи или втори автор.

Посоченото по-горе дава основания да определим в цялост личния принос на гл.ас.Блага Трайкова, доктор като съществен и да го оценим положително.

7. Критични бележки

А/Бележки с методологичен характер:

- в представения монографичен труд не е намерен баланс между теоретичния сравнителен анализ и анализа на експериментални данни, което прави не малко съждения твърде дискуссионни. Също на отделни места в труда са трудно разграничими становища на други автори и тези изградени от теоретичната и експериментална дейност на кандидатката;

- посочени са участия при разработване на учебни програми за студенти „бакалаври“ и „магистри“, участия в образователни и научни проекти, дейности за научен консултант на БСФедерации, но за нито един от изброените случаи не са представени съдържателни доказателствени материали. Това не позволява да се очертае значително по-задълбочено наличието на научни и научно-приложни приноси;

- в някои от трудовете публикувани на български и чужд език се открива тематична повторясмост – примерно трудове 13 и 27 ; 11 и 17; 12 и 30; 32, 36 и 37;

- поставяме на дискусия отделни хипотетични съждения от трудове 3; 6; 10; 39 за които е било възможно да се представят по-задълбочени и приложно адаптирани преноси към конкретна двигателна или спортно-двигателна дейности;

Б/Бележки свързани с технологични пропуски и несъответствия:

- кандидатката не е представила коректно в различните позиции своите трудове .В сведението за „Наукометрични данни“ са посочени издадени 3 учебни пособия и учебници ,а в „Списъка на публикации и научно-приложни разработки“ са представени 6 заглавия.Подобно е разминаването и по отношение на броя магистърски програми, за които в „Европейския формат на автобиография“ е посочена 1, а в други сведения-3;

- представени са пет заглавия на трудове само на английски език, без да има придружаващ превод на български език както на заглавията ,така и на самите трудове;

- под №8, е представен труд под печат, който не рецензираме;

8. Лични впечатления

Познавам кандидатката от 1973 г.като състезателка по гребане в клуб ЦСКА,където в този период бях треньор по кану-каяк. В много от следващите години,особено след нейното преминаване на работа във ВИФ и НСА, сме обсъждали заедно редица учебни и научни проблеми.Имаме и една съвместна публикация.Аргументирано оценявам положително професионалните дейности на гл.ас.Блага Трайкова, доктор.

9.Заклучение

На основание на посочените по-горе факти, анализи и оценки правя заключението, че кандидатката е дългогодишен специалист в областта на биомеханиката в спорта,което убедено ми дава основания да гласувам с „ДА“ и предлагам на уважаемите членове на научното жури гл.ас.Блага Лефтерова Трайкова, доктор да бъде избрана за „доцент“ в областта на висше образование 7.„Здравеопазване и спорт“; професионално направление 7.6. „Спорт“;специалност „Биомеханика на двигателните действия в спорта“.

07.07.2016 г.
НСА – София

Подпис:
проф. Вихрен Стойчев Бачев, доктор, ДН